

בכרי, בכרי

הישראליות חיבקה את מוחמד בכרי כל עוד נתפס כשחקן שהוא ערבי, אבל הקיאה אותו באלימות בר שראתה בו ערבי שהוא שחקן. אף על פי כן, הפלסטיני שגילם יהודי במחנה ריכוז סירב להישבר ונתר ההומניסט היפה שהיה עד יומו האחרון

מאת: מיכאל ספרד 25.12.2025

הסמל הכישרוני והיפהפה של האמונה ביכולתם של יהודים ופלסטינים לחיות יחד בארץ הזו. מוחמד בכרי ועו"ד מיכאל ספר המשפט (צילום: אורן זיו)

עשר דקות לפני הדיון הראשון בתביעת לשון הרע הראשונה שהגישו חמישה לוחמי צה"ל שנלחמו במבצע חומת מגן נגד השחקן והקולנוען מוחמד בכרי, שהלך אתמול לעולמו, פגשתי אותו באכסדרה בתי המשפט ברחוב ויצמן בתל אביב. זה היה בשנת 2003. הייתי עורך דין צעיר מאוד שנשלח על ידי ותיק ובכיר מאוד, אביגדור פלדמן – שבמשרדו אז עבדתי – לטעון שקבוצת הלוחמים אינה יכולה לתב בכרי; שאומנם בסרט "ג'ינין, ג'ינין", שעסק בקרב במחנה הפליטים ג'נין במבצע חומת מגן (2002), יש נגד צה"ל ומדינת ישראל בביצוע פשעי מלחמה, אבל לתובעים לא יוחס אישית דבר.

<< מוחמד בכרי חוזר לג'נין בסרט חדש: "אי אפשר להסתיר את השמש"

כשבכרי שמע שיש לנו כמה דקות עד להתחלת הדיון, הוא חיך את החיוך המהפנט שלו ואמר: "בואו מונולוג". וככה, ברחבה הפנימית הגדולה של ההיכל, שמצידה האחד בית המשפט השלום ומצידה השני המשפט המחוזי, תוך שעשרות עורכי דין ועורכות דין בשחור ולבן רצים-חולפים על פנינו, הוא פצח במונו של איש אחד, קטע מתוך המחזה "שבוע" (מאת שלומי מושקוביץ) שעלה בהבימה בכיכובו.

בהתחלה זה קצת הביך אותי, אבל תוך כמה שניות נשביתי. נוכחותו של בכרי בלעה את הסביבה והע ההמולה. המבט שלו לא אפשר לעיניים שלי לנוע לשום מקום. אנשים הציצו בתימהון בזוג הזה, עורן שהם גם קהל ושחקן בהיפוך תפקידים, אבל בכרי בשלו. את המונולוג המשיך גם כשהלכנו למעלית, המעלית וגם במסדרון ועד שנכנסנו לאולם בית המשפט. שם הוא נאלץ לשתוק.

פלדמן כתב פעם שבמערכת המשפט הישראלית, לפלסטינים יש ביוגרפיה אבל לא היסטוריה. הבחנו מתארת במדויק את אחד הכוחות הכי משמעותיים בישראליות בכלל: פירוק הפלסטיניות מזהות קבוצו

לכפות את רידודה לזהות אישית.

כל עוד בכרי נתפס כשחקן שהוא ערבי, הישראליות ידעה לחבק אותו. ברגע שדימויו השתנה לערבי שחקן, הישראליות הקיאה אותו באלימות. לא עזר לבכרי שהוא היה הסמל הכישרוני והיפהפה של הא ביכולתם של יהודים ופולסטינים לחיות יחד בארץ הזו; שייצג זרם הומניסטי, המאמין באמונה שלמה ויו האדם; שהקדיש חלק נכבד מחייו הציבוריים והאמנותיים למאבק למען שוויון וכבוד של כולם. כל עוד יותר על זהותו הלאומית, כל עוד התנגד למחיקת העבר וההווה של עמו, כל עוד התעקש להשמיע בי הציונות הממשלת - לא היה לו שום סיכוי.

דווקא בשל כישורו הענקי, דווקא משום היכולת והרצון שלו לשחק את מרדכי היהודי (בסרט "אסתר" גיתאי), את האב היהודי במחזה "בנגאזי-ברגן-בלזן" (על פי ספרו של יוסי סוכרי) על שואת יהודי לוב, ו' ולשחק עם בניו בסרט לירי מקסים על ניצולת שואה שחיה בגפה בתל אביב ("טיפות עיניים"), דווקא שהיה בו משהו שהקל על יהודים לחשוב על אפשרות של חיים שוויוניים, האתנוקרטיה היהודית לא יי אופן לאפשר לו מרחב לקיום פוליטי.

כשהתעקש לתת מיקרופון לאחיו ולאחיותיו שבמחוזות הכיבוש והאפרטהייד, כשהתעקש לדבר על פנ שביצעו חיילי צה"ל, התגייסו מוקדי הכוח הישראליים הכי חשובים - הממשלה, הצבא והמשפט - למ מהערבי כחול העיניים שכיכב בסרט הישראלי הראשון שהיה מועמד לאוסקר לסרט הזר הטוב ביותר (הסורגים) וישראל אהבה לאהוב, הוא הפך לבוגד וסייען טרור.

כשייצגתי אותו **בתביעה השנייה** שהוגשה נגדו על סרטו "ג'נין, ג'נין", 15 שנים (!) לאחר שיצא לאקר כבר היה שחקן שמעטים בישראל היו מעוטרים וידועים כמוהו, אבל גם כזה שאין לו כמעט עבודה באו בית המשפט בתביעה השנייה, שאמורה היתה להיזרק שנייה אחרי שהוגשה בשל התיישנות, זרמו אז ח"כים ושרים כדי לתמוך בחייל התובע. היועץ המשפטי לממשלה התערב לטובתו בצעד חסר תקדים שמדובר בהליך אזרחי בין צדדים פרטיים.

השופטת הילה סליש ראתה את הבכירים, שמעה את המסגור הציבורי בתקשורת הישראלית, וקלטה האווירה ניצחה את המשפט ובית המשפט נכנע לשנים של הסתה נגד בכרי. הסרט נאסר להקרנה, הפיזיים נידונו להשמדה, ובכרי חויב לשלם מאות אלפי שקלים לאדם שהוא מעולם לא ייחס לו דבר. ל הרע גם שונו כללי ההתיישנות, במחוזי ואחר כך גם **בערעור בעליון**.

ואף על פי כן הוא לא נמחק.

עד יומו האחרון המשיך בכרי להאמין בערכים האנושיים שהאמין בהם כל חייו. הוא לא נתן לרודפיו לכ לשבור אותו או לרסק את רוחו. המאבק ארוך השנים בהסתה ובתביעות המשפטיות נגדו לא הנמיכו ו את זקיפות קומתו ולא גרעו מנאמנותו לערכיו ולזהותו. הוא המשיך להיות האדם המרשים, הכישרוני, והכל כך יפה שתמיד היה.

מיכאל ספרד, עו"ד המתמחה בזכויות אדם ובדיני מלחמה